

BEREGSZÁSZ 1570. ÉVI CSALÁDNEVEI

MIZSER LAJOS

Már több éve foglalkozom a történelmi Bereg megye magyarok által viselt családneveivel. A határ mindkét oldalán vizsgáloztam. Ebből adódott, hogy figyelembe vegyem a történelmi adatokat is. Így jutottam el az 1570. évi összeíráshoz, amelynek néhány részét már közzé tettem, most Beregszászon van sor.

Lehoczky Tivadar a következőket írja: „1566. évben nagy pusztítás érte a várost, mely régi fényéből a változott földes urak alatt már is sokat veszített. – Ekkor ugyanis a Szapolyai János [értsd: János Zsigmond – M. L.] tokaji táborából visszatért tatárok utjokat erre vevén, a várost felgyújtották s kirabolták...” (1881. III, 97). Ugyanerre a sorsra jutott pl. Bene, Kígyós, Kaszony. Az újjáépítés befejezésére 1570-ben került sor. Ekkor az egész megyét összeírták. Ezt lipóci Keczer Ferenc királyi megbízott végezte el. Munkáját nagy lelkiismeretességgel látta el. Lehoczky 199 üres házhelyről tud, a királyi megbízott 228 portát írt össze a városban. Ekkor már „csak” két földesura volt Beregszásznak: a nagyobbik részén maga a király, a kisebbiken Székely Antal.

Ekkor összességében 162 féle családnevet találtam. Ezeket az ejtés szerinti ABC-sorrendben teszem közzé: először a név az akkori helyesírással, majd []-ben megadom a mai olvasatot, és közlöm, hogy mi alapján történt a névadás, végül ()-ben az egynél több névvisezők számát. A jelentéseket csak akkor adom meg, ha az elengedhetetlenül szükséges. A mai Beregszászon nem élő neveket †-tel jelölöm. Érdekes, hogy a nevek nagyobb része (pontosabban: 108) ma is él. Elsősorban Kázmér Miklós kiváló családnévszótárára (rövidítve: K.) támaszkodtam, párszor korrigálva, kiegészítve azt. De voltak olyan nevek is, amelyek ott nem szerepelnek, ekkor saját megfigyelésem alapján adom – átvéve a még kéziratban levő Bereg megyei családnévtárból.

A helyesírás meglehetősen modern. Eltérések természetesen vannak. Mivel leírtam az egész megyét, így pontosabban tudok nyilatkozni, mintha csak Beregszászra szorítkoznék. A dicator mellékjelet, ékezetet csak nagyon ritkán használ. Cz-vel jelöli a c és cs hangokat, az u, v, w betűket többször felcseréli. Sokszor jelöli a palatalizációt. Egy különlegesség azért van: ha a v mássalhangzó után következik, akkor h-t ír (pl. Hamhas). Modern is, de a hagyományt sem hagyja figyelmen kívül. Persze akadnak olvasati bizonytalanságok is.

A forrásban található nevek a következők:

Acz [Ács]: 'tetőkészítő iparos' (K. 24–5) (2). *Adam* [Ádám]: ószövegségi eredetű személynév (K. 26). *Arj* [Ari]: 'Kis- vagy Magyar Szatmár megyei községből való' (K.49). † *Arpas* [Árpás]: 'árpatermesztő', esetleg 'árpakereskedő' (K. 50). *Aztaj* [Asztai]: 'Asztély Bereg megyei községből való', az összeírásban a helység neve: *Aszte* (ejtve: Aszté), ennek melléknévi alakja: *Asztai* (az -é-re végződő helységnevek -a-val váltakoznak, pl. *Rábé* > *Rábai*, *Tápé* > *Tápai*), így a modern *Asztély* alak tehát mesterségesen jött létre (Mizser 2007: 78). *Aztalos* [Asztalos] (K. 53) (2), *Babich* [Babics]:

több nyelvből is levezethető: *bába* 1. horvát 'vénesszony, bába; gyáva; lusta', 2. ruszin 'vénesszony, bába; nagyanya', 3. szlovák 'vénesszony, bába; pipogya férfi'. E szóhoz a leszármazást jelentő *-ics* képző járult; megközelítő jelentése: 'nagyanya által nevelt gyermek'. *Backo* [Backó]: a *Ba*-val kezdődő nevek (pl. *Balázs, Bálint* stb.) egyházi személynévek *-ckó* képzős alakja. *Badak* [Badak]: világi személynév az egyeleműség korából. † *Baiko* [Bajkó]: 'bolondos, bamba' (K. 63). *Bak* [Bak]: régi világi személynév (2). *Bako* [Bakó]: régi világi személynév, esetleg 'mészáros' is lehetett a jelentése (K. 68) (2). *Balassi* [Balassi, Balácsi]: azaz 'Balázs fia' (K. 72–3), a mai alak az egész megyében egyértelműen: Balácsi (2). *Balog* [Balog]: a névadásnak több indítéka lehet: 1. régi világi személynév, 2. 'balkezes', 3. 'hiányzik a jobb keze', 4. 'rossz, gonosz' (K. 79–80) (3). *Baniaj* [Bányai]: nem kötném konkrét helységhez (K. 85–6), hanem inkább '(kő-, homok-)bánya mellett lakó' lehetett inkább a jelentése. † *Barczia* [Barcsa]: a *Barabás, a Bartalan* 'Bertalan' egyházi személynévek rövidülése + *-csa* képző (K. 93). *Bari* [Bari vagy Bári]: a jelöletlenség miatt két indíték tételezhető fel: *Bari* 1. a *Barabás* vagy a *Bartalan* név rövidülése + *-i* képző, 2. *Bári* 'Kis- vagy Nagybári Zemplén megyei községbe való' (K. 94). *Baszo* [Baszó]: 'a nemi életet kedvelő', obszcenitása miatt Kázmér Miklós szótára nem hozza, pedig így szerepel ez a név a forrásként használt OklSz.-ban, inkább a latin *Basileus* rövidült és képzett alakjának tartja (K. 106–7), de ez a családnevekben *zs*-vel (*Bazsó*), és nem *sz*-szel jelentkezik. † *Bencz* [Bencs]: a *Benedek* martirologiumi név rövidülése a ma már önállóan nem használatos *-cs* képzővel (K. 119). *Berecki* [Berecki]: 1. A *Bereck* martirologiumi név patronimikum képzős alakja, 'Bereck fia', 2. 'Alsó- vagy Felsőberecki Zemplén megyei községből való' (K. 126–7). † *Berithias* [Beritvás]: 'borotvás' (K. 130), lehet, hogy éppenséggel a borbélyásra utal, de figyelembe veendő inkább az 'élező, köszőrús' jelentés, mivel a *Borbély* név többször is előfordul *Beregszászon*. *Berki* [Berki]: 'a berekben lakó', Kázmér (131) helységhez köti. *Bernat* [Bernát]: martirologiumi eredetű személynév (K. 131–2). † *Bicze* [Bice]: 'bicegve járó, kissé sánta' (K. 139). *Biro* [Bíró]: 30-nál is több bírói tisztség volt (pl. városbíró, falusbíró, törvénybíró, udvarbíró, füstbíró, útbíró stb.), csak az vitatható, hogy ez a név melyikre is vonatkozik (K. 142–3) (3). † *Bojsza* [Bojsza]: 'bajusz', azaz feltűnő bajuszú, Balazséron *Bajsza* formában említik (TESz. I, 220). *Barbel* [Barbély]: 'seborvos, felcser', esetleg 'hajnyíró, borotváló' (K. 165–6) (4). *Boldog* [Boldog]: 'gazdag, szerencsés, derűs lelkiállapotú' (K. 159). † *Brassaj* [Brassai]: 'Brassó városából való' (K. 188). *Bwsniak* [Busnyák]: 'boszniai' K. 177), mai alakja: *Bosnyák*. † *Czibere* [Cibere]: 'savanyúleves; félig főtt szilvalekvár' (K. 202). *Cziapo* [Csapó]: 'gyapjúműves, szűrposztócsináló, posztófestő' (K. 218–9). *Cziaszar* [Császárr]: 'a császár jobbágya vagy egyéb alkalmazottja' (K. 219–20) (2). *Czie* [Cseh]: 'cseh nemzetiségű, származású' (K. 225–6), esetleg: 'egykori huszita leszármazottja', *Czer* [Cser]: a *cservágó, cserfőző* rövidülése, tehát: 'cserzővarga, tímár' (K. 234), *Czergeo* [Csergő]: 'fecsegő, locsogó, kotnyeles' (K. 265). *Czisar* [Csiszár]: 'kardműves', a 'kupec' jelentés két évszázaddal későbbi (K. 249–50) (2). *Cziok* [Csok]: az egyeleműség korából hozott világi személynév (K. 253); ma is röviden használják megyeszerte, a *csók* főnév nyelvújítás korabeli elvonás a *csókol* igéből. † *Cziomlia* [Csomlya]: ismeretlen eredetű. † *Czonka* [Csonka]: 'csonka kezű', esetleg

'lábú' (K. 259). *Czontos* [Csontos]: 'erős csontozatú' (K. 261) vagy 'kiálló csontú'. *Dank* [Dank]: az ószövetségi *Dániel*, a martirológiumi *Damokos*, *Damján* rövidülésének -k képzős alakja (K. 280) (3). *Daroczi* [Daróci]: 'Bereg megyei Daróc községből való' K. 283–4). *Deak* [Deák]: 'íródeák' (K. 285–6) (2). *Dekan* ~ *Dekán* [Dékán ~ Dékány]: 'céhmester, határbíró, hegybíró' (K. 289) (2). *Dely* [Deli]: 'bátor, délceg; katona, testőr' (K. 289–90), *Dencz* [Dencs] a martirológiumi *Demeter* rövidülése + -cs képző (K. 292). *Dienes* [Dienes]: a martirológiumi *Dionysius* név magyarosodása, később *Dénes* formában állapodott meg (K. 292–3). *Doka* [Dóka]: lehet az ószövetségi eredetű *Dávid* név becézője (K. 307), illetve a 'rövid, dolmányyszerű meleg kabát' szó tulajdonnevesülése (TESz. I, 654). *Doma* [Doma]: a *Domokos* vagy a *Domján* martirológiumi nevek rövidülése -a képzővel (K. 308). † *Dromo* [Dromó]: ördögnev, a boszorkányperekben gyakran szerepel (Bálint 1957. I, 298), így valamilyen negatív tulajdonság jelölője, † *Dul* [Dul]: régi világi személynév (K. 318). † *Erszin* [Erszin(y)]: az *Erszénygyártó* név rövidülése (K. 334). † *Erszingiartho* [Erszin(y)gyártó] 'erszénykészítő' (K. 335–6). *Farkas* [Farkas]: 1. régi világi személynév, 2. az állat valamely tulajdonsága, 3. 'farkasvadász; farkasbőr-kikészítő' (K. 346–7). *Fazokas* [Fazokas]: 'cserépedény-készítő' (K. 248–50); úgy látszik, hogy a XVI. századi Bereg megyében ez lehetett az általánosan használt forma, hiszen Homokon, Kaszonyban, Kismuzsalyon, Mátyuson és Vásárosnaményben is így említik (egyedül Munkácson van Fazakas), ma Fazekas formában él (4). *Feier* [Fejér]: az arc, a bőr vagy a haj színére vonatkozik (K. 350–2), ma megvan mind *Fehér*, mind *Fejér* formában is. *Ferencz* [Ferenc]: martirológiumi eredetű személynév (K. 360–1). *Philep* [Filep]: az egyik apostol neve az Újszövetségben (K. 381–2), ma is élő változatai: *Filep*, *Filip*, *Fülep*, *Fülöp*. † *Filler* [Fillér]: 'kis értékű pénz' (K. 364–5), az első névviselő nyilván a szegényebbek közé tartozott. *Fodor* [Fodor]: 'göndör hajú vagy szakállú' (K. 367–8). *Gaidos* [Gajdos]: 'dudás', a 'kissé ittas' jelentés később tapadt hozzá (K. 388). *Galoczi* [Gálóczi]: 'az Ung megyei Gálóc községből való' (K. 392). *Gardon* [Gárdon(y)]: régi világi személynév (K. 395). *Gaspar* [Gáspár]: a „háromkirályok” egyikének neve (K. 395–6). *Gatthi* [Gáti]: 'a Bereg megyei Gát községből való' K. 396–7) (2). *Girso* [Gir(z)só], Kerecsenyben *Gerso*-nak írják, így az ószövetségi *Gerzson* név becéző formája. *Geoczi* [Göci]: 'a Doboka megyei Góc községből való' (K. 418–9) ekkor volt Beregben Doboka megyei birtokos. † *Geokeo* [Gyökő]: 'bólintó; bóbiskoló' (TESz. I, 1133). *Guthi* [Gúti]: 'a Bereg megyei Kis- vagy Nagygút községből való' (K. 427). *Haidu* [Hajdú]: ekkor a jelentése csakis 'marhapásztor; gyalogos katona' lehet (K. 447–8). † *Hamhas* [Hamvas]: 'hamuszürke (arcú); hamuzsirkészítő' (K. 453). *Hegyi* [Hegy]: 1. 'Beregszász valamelyik szőlőhegye közelében lakó', 2. 'a Tarpa határába olvadt Hegy községből való' (K. 466–7 hasonló példákat hoz). *Janosi* [Jánosi]: 1. 'a Bereg megyei (Makkos-) Jánosiból való', 2. a *János* név patronimikum képzős alakja (K. 513–4). *Josa* [Jósa, Józsa]: két újszövetségi névből is levezethető: 1. *Johannes* 'János' rövidülése + -sa képző (K. 522), 2. *József* rövidülése + -a képző. † *Kalacz sewteo* [Kalácssütő] (K. 532): ma csak *Sütő* formában él. † *Kalmar* [Kalmár]: 'szatócs, kiskereskedő' (K. 536–7) (5). *Kamaczi* [Kamac(s)i]: Beregszász egyik bírja volt, Lehoczky (1881. III, 111) *Kamancsi* néven említi: 'a Szerém megyei Kamancról való'

(K. 539–40). *Kaskeoteo* [Kaskötő]: 'kosárfonó' K. 558) (2). *Kerekes* [Kerekes]: 'kerékgyártó' (K. 579–80). † *Kerewleo* [Kerölő]: 'kerülő, csősz, mezőőr' (K. 586). *Kigiosi* [Kigyósi]: 'a Bereg megyei Kigyósról való' (K. 591). *Kiral* [Király]: 'a király jobbágya vagy egyéb alkalmazottja' (K. 593–4). *Kis* [Kis]: 1. 'alacsony', 2. 'ifjabb' (K. 594–6), 3. 'valamely testrésze kisebb az átlagosnál'. + *Kis Szabo* [Kis-Szabó]: 'alacsonyabb vagy ifjabb Szabó' (K. 601), vö. Nagy Szabó. *Koczis* [Kocsis]: 'hajtó, szekeres, fuvarozó' (K. 605–6). *Koncz* [Konc]: régi világi személynév (K. 612–3). *Kondor* [Kondor]: 'göndör' (K. 614). *Kopasz* [Kopasz]: 'csak a tarkóján van haja' (K. 617–8). † *Korhan* [Korhán(y)]: 'sánc, erősség; kunhalom', a névadás indítéka kissé homályos (K. 720). *Korhányi* alatt hozza, de az adataiban nincs ott az *-i* képző). *Kouacz* ~ *Kovacz* [Kovács] (K. 629–30) (9). *Kozma* [Kozma]: martirológiumi eredetű személynév (K. 652–3). † *Kozmaj* [Kozmai]: 1. 'a Zemplén megyei Kozmáról való' (K. 633), 2. az előző név patronimikum képzővel, azaz 'Kozma fia'. *Kewmíues* [Kömíves] (K. 637). *Keotheori* [Kötőri]: 'kötő, köfejtő' (az *-i* is lehetett ritkán a folyamatos melléknévi igenév képzője). *Christoph* [Krisztof]: martirológiumi eredetű személynév (K. 648). *Lakatos* [Lakatos]: 'zár, zablá, kengyel, sarkantyú, kopjvas stb. készítésével foglalkozó iparos' (K. 662–3) (3). *Laki* [Laki]: az *-i*-ben a folyamatos melléknévi igenév képzőjét vélel felfedezni, ekkor a jelentése: 'zsellér, béreslakó' (Lak nevű helységek igen távoli megyékben fordulnak elő, K. 663). *Lesza*. [Lesza]: a martirológiumi eredetű ruszin *Olekszej* 'Elek' becézett formája. † *Litteratus* [Literátus]: a magyar *Deák* név latin fordítása; ezt később visszafordították magyarra (3). *Menszaros* [Menszáros]: 'mészáros' (K. 727–8), így említik még Jándon, Nagymuzsalyon és Tákoson; ez a forma inkább Erdélyre, főként Udvarhelyszékre jellemző; ma csak Mészáros formában van meg (4). † *Mereo* [Mérő]: 'mérlegmester; határmérő' (K. 726). *Mezeo* [Mező]: a *mezőmunkás*, *mezőőr*, *mezőpásztor* stb. rövidüléséből keletkezett (K. 730). † *Mogioros* [Mogyorós]: mivel a megyében két Mogyorós is van – 1570-ben: *Mogioros* 'Nagymogyorós' és *Kys Mogioros* – fel kell tételeznünk, hogy pusztá helynév a névadás alapja. Másként K. 742, de a névadás indítékát nem adja meg. *Mohaczi* [Mohácsi]: 'Mohács, aranyosszéki vagy Baranya megyei helységből való' (K. 743). *Molnar* [Molnár] (K. 745–6). *Monoszlaj* [Monoszlai]: 'a Zala megyei Monoszló községből való' (K. 747). *Morda* [Morda]: a ruszin *morda* 'pofa (állat)' szó tulajdonnevesülése, nyilván a csúnya arca vonatkozott. *Moricz* [Móric]: a martirológiumi latin *Mauritius* átvétele (K. 747–50) (2). *Morocz* [Móroc]: az előző név magyarosodottabb formája (K. 749–50) (2). *Nag* [Nagy]: 1. 'magas', 2. 'idősebb' K. 756–8), 3. 'valamelyik testrésze nagyobb a megszokottnál' (9). † *Nag Szabo* [Nagy-Szabó]: 'magasabb vagy idősebb Szabó' (K. 753), vö. *Kis-Szabó*. † *Nagradgy*: nagyon elírt alak; valószínűleg Nógrádi akarna lenni, s ha ez igaz, a név áttelepülésre utal: 'Nógrád megyéből való' (K. 772). *Nierges* [Nyereges]: 'nyeregyártó' (K. 775–6) (2). † *Nireo* [Nyíró]: 'juhnyíró, posztónyíró', a 'borbély' jelentés kevésbé valószínű K. 778–9). † *Orgonas* [Orgonás]: 'organista; kántor' (K. 790). *Orosz* [Orosz]: 'ruszin' (K. 792–3); 'a Verchovináról származó'. *Eordög* [Ördög]: valamely negatív külső vagy belső tulajdonság jelölője (K. 802–3). *Eotweos* [Ötvös]: 'arany-, ezüstműves' (K. 806–7). *Pap* [Pap]: ekkor még csakis a 'pap szolgája, alkalmazottja, szomszédja stb.' lehet a jelentése (K. 821–2). *Petheo* [Pető]: az újszövet-

ségi Péter név egykori becézője (K. 850–1) (2). † *Prokator* [Prókátor]: 'szóvivő; ügyvéd' (K. 875). *Racz* [Rác]: 'szerb; délvidéki' (K. 879–80). † *Sarka* [Sarka]: szlovák eredetű: *šarha*: 'nyúzó, kutyapécér'. *Sarossi* [Sárosi]: 'Sáros megyei' (K. 917–8). *Sydo* [Sidó vagy Zsidó]: a martirológiumi *Sidonius* rövidülése, esetleg a *Zsidmond* 'Zsigmond' becézője, a népnévi eredetet ekkor bizonyossággal ki lehet zárni, bár Kázmér (1167–8) erre gondol. † *Siket* [Siket]: 'süket(néma), nagyothalló' (K. 930–1). *Sipos* [Sipos]: 'sipon játszó; sipkésztítő' (K. 937–8). *Siro* ~ *Syro* [Síró]: 'síró hangon beszélő, kesergő, panaszkodó' (K. 938) (2). *Szoltesz* [Soltész]: a szó eleji *Sz-* nyilvánvaló íráshiba a *S-* helyett; jelentése: 'telepes községek előljárója' (K. 941). *Somogi* [Somogyi]: 'Somogy megyéből való' (K. 943–4). *Szabo* [Szabó] (K. 955–7) (4). *Szapanos* [Szapanos]: 'szappanfőző' (K. 970–1). † *Szarnias* [Szárnyas]: 'gyors, hamar járó' (K. 973) (2). † *Szekeresi* [Szekeresi]: 'a Szatmár megyei Kis- vagy Nagyszekeres községből való' (K. 984). *Szeles* [Szeles, illetve Széles]: 1. *Szeles* 'meggondolatlan, hebehurgya', 2. *Széles* 'széles vállú, homlokú, arcú stb.' (K. 988), ma Beregszászon mind a két ejtésű név megvan, de ha az egész megyét nézzük, akkor a *Szeles* a gyakoribb. † *Szepleos* [Szeplős]: 'szeplős arcú, foltos bőrű'. † *Szeres* [szeres]: két jelentését ismerjük: 1. 'heti szerjártást (robotot) végző jobbágy, napszámos', 2. 'szerszámkészítő' (K. 1006). *Szigiartio* [Szigyártó]: 'bőrből való eszközök, főként lószerszámok készítésével foglalkozó iparos' (K. 1008–9). *Szilagyi* [Szilágyi]: 'szilágysági' (K. 1010–1). † *Zolgaj* [Zolgai]: a *Szolga* név patronimikum képzős alakja: 'a Szolga nevű ember fia'. † *Szeocz* [Szöcs]: a *Szücs* alakváltozata (K. 1031–3) (3). *Szius* [Szücs]: tollhiba a *Sziucz* helyett: 'ruházzkodásra alkalmas bőrök kikészítésével, szabásával, varrásával foglalkozó iparos' (K. 1031–3). † *Szwr Szabo* [Szürszabó]: a különírás ellenére is egy név: 'durva, kallott gyapjúposztóból kabátféle felsőruhát készítő iparos' (K. 1034). *Takacz* [Takács]: 'szövéssel foglalkozó iparos' (K. 1037–8). *Tapasztó* [Tapasztó]: 'házat, kemencét, kályhát tapasztó mesterember' (K. 1045) (2). *Thik* [Tik]: a *tyúk* szó nyelvjárási alakja (K. 1098). *Torma* [Torma]: 'csipős gyökeréért természetett évelő konyhakerti növény' (K. 1077), a névadás indítéka nem egészen világos. *Toth* ~ *Tot* [Tót]: Beregben csakis 'szlovák' lehet a jelentése, esetleg 'felvidéki' (K. 1080–2) (8). *Tot Gál* [Tót-Gál]: a névadó ős teljes neve (K. 1082), saját keresztnéve *Stephanus* 'István'. *Teoreos* [Törös]: 'tört (fegyvert, csapdát) készítő mesterember' (K. 1088–9) (2). † *Trombitas* [Trombitás]: 'kürtös' (K. 1091–2). † *Twrczak* [Turcsák]: szlovák eredetű: a *tur* 'tulok, ökör' szó *-čák* képzős alakja, foglalkozásra, esetleg tulajdonságra utalhat. † *Vardaj* [Várdai]: 'a Szabolcs megyei (Kis)Várdára való' (K. 1120). *Varga* [Varga]: 'lábbelikészítő, -javító, -foldozó' (K. 1120–2) (9). † *Vasaras* [Vásáros]: 'vásároló' (K. 1127). † *Vas kardu* [Vaskardú]: a szót értjük ugyan, de a motiváció homályos (2). *Veg* [Vég]: 'a település szélén lakó' (K. 1131). *Veres* [Veres]: testi tulajdonság jelölője, ilyen színű az arca, a haja, a szakállá, az orra stb. (K. 1136–8). † *Vethe* [Vető]: nyilván *Vetheo* akart volna lenni, jelentése: 'magvető' (K. 1141). † *Vitalius* [Vitálius vagy Vitályus]: a *Vitalis* martirológiumi név módosulata (K. 1149). † *Zaboras* [Zaborás]: szóhatár-eltolódás történt: *az aborás* > *a zaborás*; jelentése: 'aborával (takarmánytartóval) rendelkező' vagy: 'aboracsináló'.

Végezetül hadd ejtsek néhány szót a keresztnivekről is! Ezt a terminológiát használom, mert ezeket a neveket latinul közlik, a latinnak megfelelő sorrendben, pl. *Gregorius Torma*. A leggyakoribb nevek a következők (tíznel több családfő viselte): *János* (28), *Pál* (19), *Gergely* (15), *István* (13), *Mihály* (11). A keresztnivek egy részéből és a rövidült képzett alakokból, továbbá a patronimikum képzős formákból is válhattak vezetéknevek a későbbiek során. A családnevek ugyan megszilárdultak, de még nem merevedtek meg minden esetben. Ez majd csak az 1895-ös polgári anyakönyvi törvény életbelépésével következik be. Mindössze két női név fordul elő: *Katalin* és *Orsolya*. A neveket magyarra fordítva alfabetikusan közlöm, és zárójelben (ha van rá adat) *dőlten* hozom a belőlük származó vezetékneveket, amelyek napjainkban – legalábbis az én gyűjteményemben – Beregszászon előfordulnak. *Ádám* (*Ádám*), *Ágoston*, *Albert* (*Albert, Albók*), *Ambrus* (*Ambrus, Ambró*), *András* (*Ancsa, András*), *Antal* (*Antal, Ancsa*), *Bálint* (*Bali, Bálintffy*), *Balázs* (*Balázs, Bali, Balázs*), *Benedek* (*Benedek, Bene, Benécs, Benke, Benkő*), *Bertalan* (*Barta, Bartók, Bartos* < *Bartalan*; *Berta* < *Bertalan*; *Birta* < *Birtalan*), *Boldizsár* (*Boldizsár*), *Demeter* (*Demeter, Deme, Dencs*), *Dénes* (*Dénes, Dénesi*), *Egyed*, *Fábián* (*Fábián*), *Ferenc* (*Ferenc, Ferke, Ferkó, Ferenci*), *Gábor* (*Gábor*), *Gáspár* (*Gáspár*), *Gergely* (*Gecse, Gera, Gerecs, Geri, Gerő, Gérus*), *György* (*György, Gyurkó, Gyüre, Györfi*), *Illés* (*Illés, Illyés*), *Imre*, *István* (*Istvánfi*), *Jakab* (*Jakab, Jakob, Jakócs*), *János* (*János, Janka, Jankó*; *Iván*: nem szláv átvétel, hanem a latin *Joanes*-ből szabályos magyar hangfejlődéssel alakult (a szlávból való kölcsönzés évszázadokkal későbbi!)), *Katalin* (*Kata, Kati, Katkó*), *Kelemen* (*Kelemen*), *Kristóf* (*Kristóf*), *László* (*László, Lacz, Laczi*), *Lázár* (*Lázár*), *Lénárt* (*Lénárt*), *Lőrinc* (*Lőrincz, Lőke*), *Lukács* (*Lukács*), *Márton* (*Marton, Márton, Márta*), *Máté* (*Máté*), *Mátyás* (*Mátyás*), *Mihály* (*Mihálka, Mihók*), *Miklós* (*Miklós, Miklósi*), *Orbán* (*Orbán, Urbán*), *Pál* (*Pál, Pálos, Palkó, Palóka, Pócs, Pók, Pósa, Pálfi*), *Péter* (*Péter, Pete, Pető, Petes, Péterfi*), *Sebestyén* (*Sebestény, Sebestyén, Sebi, Sebők*), *Simon* (*Simon, Simó, Sinka*), *Tamás* (*Tamás, Tamók*).

FORRÁS

Conscriptiones portarum Comitatus Bereghiensis. Registrum factum per me Franciscus Keczer de Lipocz dicatore sacrae Caesariae Regis Maiestatis de noua Connumeratione portarum in Comitatu Beregh in anno 1570 (Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Levéltár, Nyíregyháza, Filmtár 73. doboz).

HIVATKOZÁSOK

Bálint Sándor 1957: *Szegedi szótár I*, Budapest, Akadémiai.

-
- Kázmér Miklós 1993: *Régi magyar családnevek szótára. XIV–XVII. század*, Budapest, Magyar Nyelvtudományi Társaság.
- Lehoczky Tivadar 1881: *Beregvármegye monographiája III*, Ungvárott, Nyomatott Pollácsek Miksa Könyvnyomdájában
- Mizser Lajos 2007: Asztély, *Magyar Nyelv* 103, 78.
- Oklsz. = Szamota István – Zolnai Gyula 1902–1906: *Magyar oklevél-szótár*, Budapest, kiadja Hornyánszky Viktor könyvkereskedése
- TESz. = Benkő Loránd főszerk. 1967: *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára I*, Budapest, Akadémiai.

LAJOS MIZSER

FAMILIENNAMEN AUS BEREKSZÁSZ IM JAHRE 1570

Im Jahre 1566. das unter der Burg Tokaj fortgelassene tatarische Heer machte große Zerstörung in südwestlichen Gebieten des Komitats Bereg. Der Wiederaufbau beendigte im Jahre 1570. Ich analysiere 162 Familiennamen aus Berekszász in alphabetischen Reihenfolge und ich gebe die Motive der Namengebung auch an. Die überwiegende Mehrheit der Namen entstand mit ungarischen Namengebung (über 90%). Diese Material war bis jetzt im Manuskript und es wurde zuerst publiziert.